

Korte uitleg Omgevingswet

Op 1 januari 2021 treedt de Omgevingswet in werking. De Omgevingswet gaat over de fysieke leefomgeving: ruimtelijke ordening, bouwen, monumenten, milieu, infrastructuur, natuur, water etcetera. Maar ook over duurzaamheid, veiligheid en gezondheid (in relatie tot de fysieke leefomgeving).

De Omgevingswet bundelt 26 wetten zoals de Wet op de Ruimtelijke Ordening, de Woningwet en de Wet milieubeheer. Deze wetten komen straks (deels) te vervallen. De Omgevingswet voegt niet alleen al deze wetten samen. De Omgevingswet heeft ook minder regels en eenvoudiger regels dan de huidige wetten. Veel regels worden geschrapt en/of aangepast. Het motto van de wet is 'Ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit'.

De Omgevingswet zorgt voor een vergaande decentralisatie van de regels voor de leefomgeving. Gemeenten krijgen meer ruimte om samen met inwoners en bedrijven integrale keuzes te maken over de inrichting van de fysieke leefomgeving.

Doelen van de Omgevingswet:

1. Bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit.
2. Doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving om maatschappelijke behoeften te vervullen.

Daarnaast kent de wet een viertal verbeterdoelen:

- Het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht.
- Het bewerkstelligen van een samenhang in de benadering van de fysieke leefomgeving en het beleid, besluitvorming en regelgeving (integrale afweging).
- Het vergroten van de bestuurlijke afwegingsruimte door een actieve en flexibele aanpak mogelijk te maken voor het bereiken van doelen voor de fysieke leefomgeving.
- Het versnellen en verbeteren van de besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving.

De Omgevingswet stelt de gebruiker centraal. De gemeente denkt mee met de initiatiefnemer: 'Ja mits' in plaats van 'nee, tenzij'. Verder is het de bedoeling dat inwoners, bedrijven en organisatie aan de voorkant van nieuwe plannen meepraten. Dit betekent een andere manier van werken: integraal, samenwerking met ketenpartners (zoals waterschap, GGD) en samenwerking lokaal met bedrijven en inwoners. De gemeente krijgt een andere rol: ondersteunend en uitgaan van vertrouwen. Dit betekent automatisch dat de rol van ketenpartners, burgers en bedrijven ook verandert. Burgers, bedrijven en overheden zijn samen verantwoordelijk voor kwaliteit en ontwikkeling van de leefomgeving.

De zes kerninstrumenten van de Omgevingswet

Zes instrumenten vormen de kern van de Omgevingswet:

1. Omgevingsvisie:

Dit is een samenhangend, strategisch plan over de leefomgeving voor de langere termijn. Dit plan richt zich op de fysieke leefomgeving als geheel, zodat het rekening houdt met alle ontwikkelingen die voor het gebied van belang zijn. De Omgevingswet schrijft voor dat het Rijk, de provincies en gemeenten elk één omgevingsvisie vaststellen. De omgevingsvisie komt in de plaats van onder andere

gebiedsdekkende structuurvisies, verkeers- en vervoersplannen en strategische gedeelten van milieubeleidsplannen.

2. Programma:

Een programma bevat concrete maatregelen voor bescherming, beheer, gebruik en ontwikkeling van de leefomgeving. Met die maatregelen moeten omgevingswaarden (rond bijvoorbeeld luchtkwaliteit, geluid en bodem) of andere doelen (bijvoorbeeld energietransitie) voor de leefomgeving worden bereikt. Het programma kan gericht zijn op een bepaalde sector of een gebied. Het opstellen van programma's is niet verplicht, tenzij omgevingswaarden dreigen te worden overschreden.

3. Decentrale regelgeving:

Uitgangspunt van de Omgevingswet is dat decentrale overheden al hun regels over de leefomgeving onderbrengen in één gebiedsdekkende regeling. Dat zorgt ervoor dat de regelgeving inzichtelijk en samenhangend is. Bovendien maakt het de naleving gemakkelijker. Voor de gemeenten is dit het omgevingsplan, voor de waterschappen de waterschapsverordening en voor de provincies de omgevingsverordening. In het omgevingsplan en de verordeningen staan verschillende soorten regels. Bijvoorbeeld gericht op activiteiten van burgers en bedrijven in de omgeving. Maar er kunnen ook omgevingswaarden in worden opgenomen, of kaders om vergunningen aan te toetsen.

4. Algemene rijksregels voor activiteiten:

De meeste activiteiten in de leefomgeving zijn initiatieven van burgers en bedrijven. Op sommige gebieden kan het nuttig zijn om nationale regels te stellen voor de bescherming van de leefomgeving. Daar werkt het Rijk, als dat kan, met algemeen geldende regels. Dat voorkomt dat burgers steeds toestemming moeten vragen aan de overheid.

5. Omgevingsvergunning:

Veel initiatieven van burgers en bedrijven hebben gevolgen voor de leefomgeving. De omgevingsvergunning toetst vooraf of een initiatief mag. De toetsing is zo eenvoudig mogelijk en houdt, als dat nodig is, rekening met algemeen geldende regels. Zo wordt voorkomen dat regels dat regels elkaar tegenspreken of in de weg zitten. Door de vergunningverlening zo simpel mogelijk te houden, duren procedures ook niet onnodig lang. Initiatiefnemers kunnen via één aanvraag bij één loket snel duidelijkheid krijgen voor alle activiteiten die zij willen uitvoeren.

6. Projectbesluit:

Dit biedt een uniforme procedure over complexe projecten die voortvloeien uit de verantwoordelijkheid van Rijk of provincies. Bijvoorbeeld voor de aanleg van een weg, windmolenpark of natuurgebied. Voor waterschappen geldt een variant van deze procedure. Doel van het projectbesluit is om dit soort procedures sneller en beter te laten verlopen dan in het verleden.

Digitaal stelsel Omgevingswet

Met de digitalisering moet een forse slag worden gemaakt. Initiatiefnemers moeten snel digitaal kunnen beschikken over de juiste informatie en over de regels die gelden in hun omgeving. Hiervoor wordt landelijk het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ontwikkeld.

Dit stelsel komt in de plaats van het OLO (Omgevingsloket: digitaal aanvragen omgevingsvergunningen), AIM-tool (digitaal indienen van meldingen Activiteitenbesluit milieubeheer) en ruimtelijkeplannen.nl (digitaal inzien van ruimtelijke plannen en bestemmingsplannen).

Via het DSO kunnen initiatiefnemers een vergunning aanvragen of een melding doen. Ook kunnen zij via het DSO zien welke regels er gelden en wat voor beleid er ligt. En dit van alle overheden. Daarnaast is het de bedoeling dat via het DSO de kwaliteit van de leefomgeving (zoals bodem, lucht) inzichtelijk wordt.